

SOKÜM Unsuru Bağlamında Türk Kahvesinin Metafor Analizi ile İncelenmesi

Beste DEMİR^{1}, Damla KÜTÜKLÜ² ve Cevdet AVCIKURT³*

Turizm Fakültesi/Turizm Rehberliği
Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
¹beste.demir@balikesir.edu.tr

ORCID: 0009-0007-4374-0294

Sosyal Bilimler Enstitüsü/Turizm İşletmeciliği
Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
²damla_kutuklu@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-5717-8606

Turizm Fakültesi/Turizm İşletmeciliği
Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
³avcikurt@balikesir.edu.tr

ORCID: 0000-0002-9169-9763

Özet

Kahvenin kökeni, genel olarak 9. yüzyıla ve Etiyopya'ya dayandırılmaktadır (Demir, 2014). Ancak kahvenin sistematik olarak işlenip tüketilmesi, Arap Yarımadası'nda 15. yüzyılda başlamıştır. Yemen'deki Sufi toplulukları, uzun ibadet gecelerinde uyanık kalabilmek için kahveyi kullanmış ve böylece kahve, dini ritüellerde önemli bir yer edinmiştir. Kahve çekirdeklerinin kavrulup öğütülerek hazırlanması ve bu içeceğin sıcak olarak tüketilmesi, Arap dünyasında hızla yaygınlaşmıştır. 16. yüzyılda kahve, Osmanlı İmparatorluğu aracılığıyla İstanbul'a gelmiş ve burada da büyük bir kültürel olgu haline gelmiştir (Örnek, 2022). Kahve kültürel anlamda, tüketildiği coğrafya, toplum ve döneme göre önemli farklılıklar sergilemektedir. Örneğin İtalya'da espresso bazlı kahveler daha çok tüketilirken Amerika'da zincir markaların sattığı kahveler tercih edilmektedir. Türk kahvesi ise üretim sürecinden sunumuna kadar kendine has belirli uygulama ve ritüellere sahiptir. Bu sebeple farklı kültürler tarafından çekici bulunmaktadır. Türk kahvesi ve diğer geleneksel kahve türleri, bir içecek olmanın ötesinde sosyal ritüeller ve geleneklerle zenginleşmiş derin bir kültürel mirasa sahiptir (Bozağcı ve Çelik, 2021). Türk kahvesi, aile ve arkadaş ziyaretlerinden özel günlere kadar geniş bir yelpazede toplumsal etkileşimlerin ve sosyalleşmenin temel unsurlarından biridir (Bulduk ve Süren, 2008). Telve ile fal bakma gibi ritüeller, kahvenin yalnızca tüketilen bir içecek olmadığını, aynı zamanda insanlar arasında manevi bağlar kuran bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle Türk kahvesi, 2013 yılında UNESCO tarafından "Somut Olmayan Kültürel Miras" listesine alınarak hem yerel hem de küresel çapta kültürel önemi tescillenmiştir. Türk kahvesini diğer kahvelerden ayıran tadı, köpüğü, pişirme tarzı ve sunumudur. Telvesi ile içilen tek kahve türüdür ve yanında eşlikçileri (lokum, şerbet, su vb.) de bulunmaktadır. Toplumların kültürel değerleri, gelenekler, görenekler ve alışkanlıklar aracılığıyla şekillenir ve bu değerler uzun yıllar boyunca birikerek oluşur. Türk

II. ULUSLARARASI MEZOPOTAMYA İNANÇ VE KÜLTÜR TURİZMİ KONGRESİ (IMFCT) 2024

toplumunun kültürel yapısı içinde, yeme ve içme alışkanlıkları önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu sebeple Türk kahvesi günümüzde hala derin kökleri ve sembolik anlamlarıyla geniş bir coğrafyada saygı gören bir kültürel değer olarak varlığını sürdürmektedir (Karhan, 2021). Kahve Türk toplumunda uzun yıllar boyunca sosyalleşme ortamlarının vazgeçilmez bir unsuru olarak öne çıkmaya devam etmektedir. Aynı zamanda tarih boyunca toplumsal etkileşimlerde önemli bir rol üstlenmiş ve kültürel ritüellerin bir parçası olmuştur. Bu bağlamda araştırmada Türk kahvesine ilişkin algıların metafor analizi yoluyla incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda katılımcıların cevapları gruplandırılarak Türk kahvesine yönelik düşünceleri tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: SOKÜM, Türk Kahvesi, Metafor Analizi

Kaynakça

- Bozagcı, E. C., & Çevik, A. (2021). Destinasyon çekim gücü olarak gastronomi müzeleri: Safranbolu Türk kahve müzesi örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), pp.320-330.
- Bulduk, S., & Süren, T. (2008). Türk mutfak kültüründe kahve, ICANAS 39. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika çalışmaları kongresi, Ankara.
- Demir, E. (2014). Kahve-mistik bir lezzetin küresel bir tutkuya dönüşümünün kısa tarihçesi. *Emine Gürsoy Naskali*, İstanbul: Kitabevi.
- Karhan, J. (2021). Toplumsal ve kültürel bir içecek:“Türk Kahvesi”. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (52), pp.149-165.
- Örnek, A. (2022). Kahve ve Türkiye’de kahve kültürü. *Gastronomi Alanında Tematik Araştırmalar I*, İstanbul: Çizgi Kitabevi.

Teşekkür

Katkıları için hakemlere teşekkür ederiz.